

ББК 86

Мал 18

Маліноўскі Яўген

Парусія: псіхалогія прысутнасці. — Баранавічы : Грамадскае аб'яднанне
“Таварыства беларускай мовы імя Ф. Скарыны”, 2007. — 260 с., іл.

ББК 86

© Грамадскае аб'яднанне
“Таварыства беларускай мовы
імя Францішка Скарыны” 2007
© Фармленне Уладзімір Гундар

Прыісці да сваёй веры

Прэмова

Шаноўнае спадарства! Вы трымаеце ў руках кнігу баранавіцкага грэка-каталіцкага святара айца Яўгена Маліноўскага “Парусія: псіхалогія прысутнасці”. Артыкулы з гэтай кнігі ў апошні час друкаваліся на старонках мясцовай газеты “Тэх-рэлігія” і мелі вялікі водгук у грамадстве. Сябры і прыяцельнікі ўніяцкай парафіі вырашылі сабраць ў адзінае зборнік, каго напісанае настаяцелем баранавіцкага прыходу св. Миколая і Мятода Беларускай Грэка-Каталіцкай Царквы, надрукаваць суцэльнай кнігай.

У мінулым стагоддзі ўніяцкі святар Леў Гарошка, які ў гады Другой сусветнай вайны кіраваў у Баранавічах медычнай школай, напісаў кнігу “Навука і рэлігія”. Аўтар абвргаў савецкія тэзісы аб шкоднасці рэлігіі, нясумяшчальнасці веры ў Бога і навукі, пераканаўча даказаў, што найбольшыя вучоныя ў аграмаднай большасці былі веруючымі людзьмі. Традыцыі архімандрыта Льва Гарошкі жывуць і працягваюцца сённяшнімі ягонымі пасьцежнікамі.

Кніга айца Яўгена Маліноўскага “Парусія: псіхалогія прысутнасці” – гэта першы вопыт псіхалогічнага абагульнення рэлігійнай і палітычнай практыкі. Хацеў бы адзначыць, што гэтую тэму сучасныя навукоўцы і святары дэліканта абыходзяць, “пераканаўча” спасылваючыся, што сапраўдная рэлігія па-за палітыкай. Пэўна яно так і ёсць у дэмакратычным грамадстве, але не ў нас. Трэба прызнаць мужнасць уніяцкага святара, які ў сваіх разважаньнях пра Бога і існасць спалучае рэлігію і палітыку, псіхалогію і мастацтва. Праўда, айца Яўгена цікавіць не столькі сама палітыка, як правая свабода. І калі палітыка перашкаджае свабодзе, то трэба аб гэтым смела казаць. Але на такі крок сёння здольны не кожны чалавек.

Беларуская дзяржава Вялікае княства Літоўскае было прававой дзяржавай, у якой панавала воля і талерантнасць. Прыгонныя сяляне і стараверы сотнямі тысячаў беглі сюды з Расеі ад дэспатызму. Пераследаваныя на радзіме ардынс-

П.17. Выбары	78
П.18. Палітыка	81
П.19. Жэрабя кінута	85
П.20. Пост	88
П.21. Пасха	91
П.22. духоўнасць	93
П.23. Хараство	96
П.24. Быць	99
П.25. Тройца	102
П.26. Слава	105
П.27. Храм	108
П.28. Лішак	111
П.29. “Не хочу иметь ребенка...”	116
П.30. Радаснае ганенне	117
П.31. Вавілонская вежа тэлерэчаіснасці	123
П.32. Час асабістай прысутнасці	127
П.33. Выбранасць	131
П.34. Ад сектанцтва да еднасці	134
III	
ЭКЗИСТЭНЦЫЯЛЬНАСЦЬ	137
III.1. Успенне	138
III.2. Агэалагічная перспектыва ўзросту	142
III.3. Тэапсіхалагічная канфесійнасць асобы	150
III.4. Сямейная тэалеза экумены	153
III.5. Прафесія маці	156
III.6. Прафесія айцец	160
III.7. Сямейная парусія: “Сем хлябоў і дзве рыбы”	164
III.8. Вяртанне да сябе	169
III.9. Інтэралог	172
III.10. У сям’і не без нарцыса	176

III.11. Любоў не раздражняецца	180
III.12. Ружанец у псіхічным развіццці	183
III.13. “Лебядзінае паляванне”	188
III.14. Містыка	189
III.15. Алтарна-педагагічны разважэнні	192
III.16. Педагагічныя прынцыпы асабістай свабоды	196
IV	
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНАЯ ПРОПАВЕДЗЬ	203
IV.1. Псіхалагічны сэнс Евангелля	204
IV.2. Час казання	206
IV.3. Вызваленне спаралізаванага	208
IV.4. “Хай будуць усе адно”	210
IV.5. Суд Божы	215
IV.6. Цуд Божы	218
IV.7. Навігацыя	221
IV.8. Экзарцызм, альбо выгнанне дэманаў	224
IV.9. Перамяненне Гасподняе	226
IV.10. Pietas – Шанаванне	228
IV.11. Не судзі	230
IV.12. Багацце ад Бога	232
IV.13. “Камень, адкінуты будаўнікамі”	234
IV.14. Падвышэнне Пачэснага і Жыццядайнага Крыжа	236
IV.15. Казанне на свята Андрэя Першапакліканага	240
IV.16. Шлюбная вячэра	243
IV.17. Старое віно і новая ахвяра	245
POST-PARTOR* – СПАДКАЕМЦА	249
ГЛАСАРЫЙ	251
ЛІТАРАТУРА	253

IV.15. Казанне на свята

Андрэя Першапакліканага

“Мы знайшлі Месію” [Ян 1, 41], альбо “Мы знайшлі чаканага” (з кандаку свята) – тры слова з Евангелля, якія належачы Андрэю Першапакліканаму. Вось, уласна кажучы, і ўсё, што нам дакладна вядома пра гэтага Апостала. Праўда, ёсць істотнае дапаўненне: Андрэй разам з іншым вучнем “прабываў увесь дзень у месцы” [Ян 1, 30], дзе гасцяваў тады Ісус, бо на меў сталага прытулку ў гэтым свеце. Быць разам з Ісусам цэлы дзень – усё роўна як здзейсніць цэлае тысячагоддзе, бо нам добра вядома, што “прад вачыма Госпада адзін дзень як тысяча гадоў” [Іс 60, 5]. Метафарычным чынам апостал Андрэй, які па паданнях, дайшоў аж да Кіева, сімвалізуе другое тысячагоддзе як асвету славян. Бо яно пачынаецца з урачыстага авяшчэння Евангелля святымі братамі Кірылам і Мятаміям, а заканчваецца плённым пошукам чалавека ў месійнай ісусавой рэалізацыі паўсюдна чаканага славяніна папы Яна-Паўла II. Сімвалізуе гасцяванне Андрэя, імя якога значыць “мужчына і рэчаіснае імяванне Пятра як “каменя Царквы” разам складаюць святую двойцу таго сардэчнага намеру Уладарства Нябеснага, у які, паводле самога апостала, “жадаюць прыткнуцца вельмі” [1 Пёт 1, 12]. Я б характарызаваў гэтую ідэальную сімвалічную пару схемай сінтэзу выдатнага філосафа Уладзіміра Салаўёва: маўкліва “ўсходняе сузіл’я” і ідэальна “ўсходняя форма” маўлення.

Уцяміць св. пачэнны змесцішчы як сінтэз Божых імёнаў немагчыма толькі за кошт адлеглых паняццяў. Той, хто мае ў сабе працяг ангельскага пошуку месіі, яшчэ і ахвяраваную пошуцкую парусію і богапрысутнасці, зразумее, што гэтай ідэальнай формай валодае Адзіная Каталіцкая Апостальская Царква. Хто Душой аднасна Слова – “Хай будучь усе адно” [Ян 17, 21] – радзіўся ад Царквы як Чыстай Дзевы, той спаўняецца дзялячом чыстай формай Логасу.

Любоў заўжды дзялягінная, таму што яна змястоўна ахвяраваная. “Любоў, якая пакрывае мноства грахоў” [1 Пёт 4, 8], мае такі стан маўлення, які ўжо не адрозніваецца ад постаці Бога. І гэта не гіпербала, не перабольшванне магчымасцей чалавека, гэта адказ на загад Пятра: “Калі хто прамаўляе, хай

прамаўляе як слова Божае” [Пёт 4, 11]. Слова Божае не шэпча на вуха, яно не лямантуе на плячы, не тарлапаніць на тэлевізіі. Слова Божае – гэта шэсце, і шэсце пакуль што зусім не ўрачыстае. Гэтае шэсце ў захватім кіраванні можа ўспрымацца як Persona odioso (падазроная асоба), а ва ўсходнім варыянце намінавана яшчэ келіс, г. зн. прамаўляе праз пустыню, пустыню непаразумеання, адчужэння ды нядбайнасці: “А хто там ідзе?” (Я. Скупала “Дакуда?” – дадасць цынчны граждан, – “Мне ўсё прыйшло, тепло и сыро” (М. Горький). Але вышэй за ўсё гэтае шэсце і камфорт, хвалюючы, як каханне, нас кліча ў дарогі вольнае шэсце па імені Еднасць. Цана яе вядомая – гэта “рабства маркеса” Ісусавы на цэле маім” [Гал 6, 17]. Хто з нас можа пахваляцца такой маркіроўкай, альбо стыгматамі еднасці? Той, “хто душу сваю закладзе за сяброў сваіх” [Ян 15, 13].

Дасягненне еднасці на Сіёне, да якога так натхнёна кліча прарок, магчыма толькі ў “Доме малітвы для ўсіх народаў” [Іс 56, 7]. Такім Домам па сутнасці і з’яўляецца Каталіцкая царква. Толькі гэтая, выкшталтаваная на камяні, на Пятры, “Жанчына, апранутая ў сонца” [Адкр 12], здужала прайсці скрозь “брамы пякельныя” [Мц 16, 18] і захаваць на працягу двух тысячагоддзяў не толькі праўдзівае вучэнне, але і чыстую, г. зн. стыгматызаваную прыгажосць, дасканалую любоў, непарушную ў сваёй падпарадкаванасці толькі Богу святасць. Ніякае ганенне не можа спыніць яе моўнае шэсце, бо “Ад дастатку сэрца прамаўляюць вусны” [Мц 12, 34]. Яе дастатак не ўбывае і не парохнее, бо першапачаткова споўнены Святой Пятрыцятніцай: “І будзе ў апошнія дні; вылью ад Духа Майго на ўсякую плоць; і будучь прарокаваць сыны вашыя і дочки вашыя” [Ель 2, 28]. Зразумела, што па-сыноўску адважнае і па-бацькоўску шчодрое прароцтва павінна вылівацца на роднай мове. Таму Маці-Царква як праўдзівая Alma mater строга і паслядоўна вучыць ідэальна размыкаць вусны. Так, у лучнасці пакаленняў адбываецца ўцелаўленне, на якое метафарычна намякае вядомая прыказка: “Рым што заваёўвае, тое засяляе”.

У параўнанні з больш менш вядомай гісторыяй Пятра, Андрэй застаецца ў нашым уяўленні сімвалам Усходу. У сваім сонечным шэсці на Запад сімвал аб’яўляецца іерогліфам свяшчэннага ўспаміну. Якуб, альбо Ізраіль, у пераможным шэсці з

Месапатаміі, перад тым як ступіць на родную зямлю, пакорліва схіліў сваю галаву на грудзях свайго ворага і брата Ісава. Гэтая мудрая сустрэча адбылася толькі аднойчы, як кропка на перакрываючым Андрэеўскага крыжа, што нагадвае грэчаскую літару X. Але кропка тая сталася пунктам згоды ў супрацьстаянні цывілізаванасці і пустыннасці, як на карціне вядомага Віцебскага мастака: “Я і вёска” (М. Шагал). Таму Андрэеўскі сцяг, альбо грэчаскае ч (xі) указвае на характар (чэсбкфйс) як пячаць праведніка і яго жарызму як дар маўлення, хрост як шчасце, альбо “хрест” і яго носьбіта Хрыста. Гэты Андрэеўскі сцяг сімвалізуе арачнае (карабельнае), непатапляльнае шэсце верніка па паверхні водаў марскіх як сферы ўтаймавання чалавечых палкаспей. Так Андрэеўскі крыж можа стацца калектыўным вяртаннем індывідуальнага пошуку “Я” для нейкага “Істэра – Я”, г.зн. кожнага з тых, хто, страціўшы ўсю сваю маўну постаць, як блудны сын, цягнецца да Айца праз высакроднае з’яўленне Слова. Гэтае Слова скрозь пакаленні, скрозь перавань муніцтва на альбе любові, выкрывае Бел-Чырвона-Белым сцягам народ упарты: “ёсць у іх вусны, але не прамаўляюць” [Пс 113, 13].

Еднасць Ізраіля як народа Богага гэта, перад ім, еднасць Усходу і Захаду, іх нацыянальная спадчына, культурныя зносіны і дух любові. Культурная, пазапастарынальная прысутнасць унікальнага “Я” ў еднасці “Мы” ёсць прадчосанне разнастайнага Валадарства Богага, засведчанага Яго словам на мове, зразумелай выбранай рэшце Ізраіля “Мы знайшлі Чаканага”.

Знамянальнай падзеяй гэтага года з’яўляецца чаканая еднасці, менавіта 30 лістапада 2006 г., у дзень свята Андрэя, адбылася сустрэча папы Бенедыкта і экumenічнага патрыярха Канстанцінопальскага Барталамея на мору ў маўлаімі Усходзе. Пры гэтай сустрэчы святы айцец выкрыў супрацьстаянне хрысціян як scandalum crucis, крыжовай сапраўды на шляху царкоўнай еднасці.

У энцыклапедыі “Святло Усходу” (Orientum Lumen) “айцец сінтэзу”, як назва і Ян Паўла сучаснікі, прапануе працягнуць пошук Чаканага імямі, “у якога імя Айца адбіткам вызначана на скрыжальных перах”. Сам тэрмін “сінтэз” ёсць злучэннем усходняга “сі” (бл. кні, шчыры) і заходняга “тэза” (імя, назва). Чалавек, як і чыстае імя” па-вучнёўску захоплены ўласным сінтэзам у гэтым пакуслівым веку. Але ў выніку шматпакутлівага пошуку сябе самога ён урэшце сустракае Мясю.

